

**This is an electronic reprint of the original article.
This reprint *may differ* from the original in pagination and typographic detail.**

Author(s): Ihalainen, Pasi

Title: Muistetaan ”kansallisen” suhteellisuus myös vuonna 2017

Year: 2016

Version:

Please cite the original version:

Ihalainen, P. (2016, 1.12.2016). Muistetaan ”kansallisen” suhteellisuus myös vuonna 2017. Tiedeblogi. <https://www.jyu.fi/blogit/tiedeblogi/ihalainen>

All material supplied via JYX is protected by copyright and other intellectual property rights, and duplication or sale of all or part of any of the repository collections is not permitted, except that material may be duplicated by you for your research use or educational purposes in electronic or print form. You must obtain permission for any other use. Electronic or print copies may not be offered, whether for sale or otherwise to anyone who is not an authorised user.

Pasi Ihalainen: Muistetaan ”kansallisen” suhteellisuus myös vuonna 2017

Pasi Ihalainen, kuvaaja Petteri Kivinen

Kansallisen historian kirjoittaminen on samalla nykyisten kansallisvaltioiden rakentamista. Sillä sosiaalistetaan yleisö pitämään kansakuntaansa luonnollisena ja ensisijaisena poliittisena yksikkönä. Vaikka nationalismiimme ei tahdokaan sopia kansallisen tarinan suhteuttaminen muiden maiden kehitykseen, yksikään poliittinen järjestelmä ei ole syntynyt ilman vuorovaikutusta muiden kulttuurien kanssa.

Poliittisten kulttuurien vertaileva ja ylijäräinen tutkimus pyrkii ymmärtämään sekä menneisyyden että oman aikamme monimutkaisia poliittisia prosesseja. Se auttaa huomaamaan kansakuntien ja poliittisten ryhmien taipumuksen määritellä keskeisiä käsitteitä vaihtoehtoisia ymmärryksiä poissulkevilla tavoilla.

Esimerkiksi Suomessa kansan, demokratian ja parlamentarismien käsitteet olivat kiistanalaisia Venäjän vallankumouksen puhjettua maaliskuussa 1917. Polarisoitunut poliittinen keskustelu selittää osaltaan maan ajautumista sisällissotaan seuraavana vuonna. Samansuuntaiset tai vaihtoehtoiset kehityskulut vaikkapa Ruotsissa antavat yhtäältä aihetta haastaa kansallisten kokemustemme ainutlaatuisuutta, itsestäänselvyyttä ja itseriittoisuutta. Toisaalta ne auttavat ymmärtämään kansallisia erityispiirteitämme.

Ylijäräisen vuorovaikutuksen tutkimus lisää tietoisuutta kansallisten menneisyyksien yhteen kietoutuneesta luonteesta ja poliittisten kulttuurien välisistä siirtymistä, joilla on ollut vaikutusta kansallisiin poliittisiin prosesseihin. Se selittää, miten Venäjän vallankumouksen radikalismi kulkeutui vuonna 1917 Suomeen ja miksi Saksa oli monille suomalaisille mallimaa vuonna 1918, ja osaltaan myös, miten vuonna 1919 päästiin kompromissiin hallitusmuodosta ja alettiin rakentaa valtiota, jota vuonna 2016 luonnehditaan maailman vakaimmaksi.

Globalisoituneessa maailmassamme ylijäräinen vuorovaikutus on tuotakin voimakkaampaa. ”Kansallisesta” on tullut entistäkin suhteellisempi käsite – siitä huolimatta, että nationalistiset diskurssit ovat viime vuosina nostaneet taas päätään eri maissa.

Historiantutkijoiden yksi tehtävä on muistuttaa myös Suomen ja suomalaisuuden kansainvälisistä juurista ja ylijäräisestä luonteesta. Suomen Historiallinen Seura tekee näin järjestämällä vertailevaa ja ylijäräistä historiantutkimusta käsittelevän konferenssin Tampereella 16.–18.3.2017 osana Suomi 100 -juhlavuoden ohjelmaa ja jalkauttamalla nämä näkökulmat osaksi kahdeksalla paikkakunnalla pidettäviä yleisötilaisuuksia.

Pasi Ihalainen, yleisen historian professori, historian ja etnologian laitos 1.12.2016